

Historia ya Falsafa

69 Nietzsche na Utangulizi wa Fenomenolojia

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Unakumbuka kwamba mara ya mwisho nilikuwa nikisisitiza mtazamo wake wa hiari kuhusu asili ya mwanadamu. Ushawishi wa watu kama Schopenhauer unaonekana wazi katika mjadala wake kuhusu wenye nia kali na dhaifu, Dionisi na Apollonian, na mtazamo wake kwamba maadili yetu yote hatimaye yanafuatiliwa na nia hii ya nguvu inayopitia kila kitu. Ili maadili yetu yasiyo ya ubinafsi yawe kisasi tu dhidi yetu wenyewe, na kadhalika.

Kisha, pia, tunazungumzia uasili wake kwa sababu anapata msingi wa kibiolojia kwa haya yote. Msingi wa kibiolojia kwa maana kwamba ingawa anafikiri kama mwanaasili wa mageuko, nadharia yake ya mageuko si ile ya uteuzi wa asili wa Darwin. Huo ni mchakato wa taratibu sana, na ungetokeza tu ni wafuasi dhaifu wanaozoea mazingira badala ya kuyashinda.

Biolojia yake ni uhai wa kibiolojia. Hiyo ni kusema kwamba maisha ni nguvu ya ubunifu inayoenea katika uhai wote wa kikaboni. Inafanana kwa njia fulani ikiwa unapenda unachosoma kuhusu Bergson katika sura ya Whitehead na Bergson, ambaye anaona katika maumbile yote mwelekeo tuli na pia wenye nguvu au wa ubunifu, ambao hujitokeza katika aina mbili tofauti za mawazo ya kibinadamu.

Uchambuzi na ubunifu, angavu. Usiandike kuhusu pande mbili za ubongo, hiyo siyo aina ya biolojia wanayozungumzia. Uhai wa kibiolojia, badala yake.

Sasa, umuhimu huu wa kibiolojia ni wazi, pamoja na kujitolea, utaathiri chochote anachosema kuhusu maarifa ya binadamu, mawazo ya binadamu, na epistemolojia. Na ili kuelewa hilo hasa, ambalo siku hizi nadhani ndilo sehemu yenye ushawishi mkubwa zaidi ya Nietzsche, kwa sababu linaingia katika postmodernism, ili kuelewa hilo, je, ungefungua mkusanyiko wa vitabu kwenye ukurasa wa 323? 323. Na utashangazwa na aya ya kwanza, ingawa ni aya ya pili ninayoitaifuta.

Aya ya kwanza itakusaidia kupata mwendelezo kweli. Inasema hapa, baada ya Buddha kufa, watu walionyesha kivuli chake kwa karne nyingi baadaye katika pango, kivuli kikubwa na cha kutisha. Mungu amekufa, lakini kama jamii ya wanadamu ilivyoundwa, labda kutakuwa na mapango kwa milenia ambayo watu wataonyesha kivuli chake.

Na bado tunapaswa kushinda kivuli chake. Sasa, hii ndiyo njia yake ya kejeli, unaona, ya kusema, kama anavyofanya katika miktadha mingine, Mungu amekufa, lakini lazima uwe maana ya dunia. Unapaswa kuwa mungu wake, unaona.

Naam, 109, pale kwenye 323, inasema kile ambacho huyu mwanadamu mpya anahitaji kujilinda nacho, ikiwa hii itatokea. Tuwe macho dhidi ya kufikiri kwamba dunia ni kiumbe hai. Inazua maswali ya kila aina na kusema kwamba inanichukiza.

Na kisha, mistari minane chini, hebu sasa tuwe macho dhidi ya kuamini kwamba ulimwengu ni mashine. Hakika haujajengwa kwa lengo moja. Tunauweka kwa heshima kubwa sana kwa kutumia neno mashine.

Tuwe macho dhidi ya kudhani kwamba kitu chochote cha utaratibu kama mienendo ya mzunguko wa nyota jirani hupata kwa ujumla na kote ulimwenguni. Na jambo la msingi ni kwamba, tabia ya jumla ya ulimwengu, kwa upande mwingine, ni, kwa umilele wote, machafuko. Si kwa kutokuwepo kwa lazima, bali kwa maana ya kutokuwepo kwa utaratibu, muundo, umbo, uzuri, hekima, au chochote kile ambacho ubinadamu wetu wa urembo huitwa.

Na kisha kwenye 324, karibu katikati ya aya hiyo ya kwanza, tujihadhari dhidi ya kusema kuna sheria za asili. Kuna mahitaji tu. Hakuna mtu anayeamuru, kutii, au kukiuka.

Unapojua hakuna muundo, unajua pia hakuna nafasi. Kwani ni pale tu palipo na ulimwengu wa muundo ndipo neno bahati lina maana. Tuwe macho dhidi ya kusema kwamba kifo ni kinyume na uzima.

Kiumbe hai ni aina tu ya kiumbe aliyekufa, aina adimu sana. Ndiyo, wale walio dhaifu ni kifo hai tu. Tuwe macho dhidi ya kufikiri kwamba ulimwengu huumba milele kitu kipya.

Hakuna vitu vinavyodumu milele. Mada ni kosa lingine tu. Huyu ndiye Mungu wa Waelimishaji.

Sasa, angalia nyuma juu ya hilo, na unaona kwamba anachofanya ni, nami ninatumia neno kwa ushauri, nikibadilisha kila nadharia inayojulikana kuhusu ulimwengu. Unaona ? Hapa kuna majaribio haya ya maelezo ya busara, ambayo hakuna hata moja linalofanya kazi. Hilo linaonekana kuwa hoja yake.

Unaona ? Kwa hivyo unaweza kusema tu, tuwe macho dhidi ya kufikiri. Kipindi. Unaona ? Na nadhani hiyo ndiyo hoja yake kuu.

Tuwe macho dhidi ya kufikiria. Na ukirejea baadaye hadi 340... Sasa, irudishe nyuma mara tatu... Tuone, tuone, tuone, ni nini nilichokuwa nikikitafula? Hicho kilikuwa ni nini, 323? 333, nadhani ndicho ninachokitafula. Hapana, 326 kwanza, naomba msamaha, 326.

Sehemu ya 111. Kuhusu asili ya mantiki, mantiki imetoka wapi katika vichwa vya wanadamu? Bila shaka imetoka katika isiyo na mantiki. Ndiyo, kuna msukumo wa ubunifu ambao hautabiriki, usio na mantiki , nk.

Eneo hilo, ambalo mwanzoni lazima lilikuwa kubwa sana. Na kuelekea chini ya ukurasa, hakuna kiumbe hai ambacho kingehifadhiwa isipokuwa mwelekeo tofauti wa kuthibitisha badala ya kusimamisha hukumu, kukosea badala ya kusubiri, kukubali badala ya kukataa, kugemea upande badala ya kuwa sahihi, isipokuwa hilo lingekuzwa kwa bidii ya ajabu. Mwendo wa mawazo na hoja za kimantiki katika ubongo wetu wa kisasa unalingana na mchakato na mapambano ya misukumo, ambayo peke yake na ndani yake yote hayana mantiki na hayana haki.

Kwa kawaida tunapata matokeo ya mapambano tu. Kwa haraka na kwa siri utaratibu huu wa awali sasa unafanya kazi ndani yetu. Sasa, unakumbuka kwamba kwa watu kama Hobbes na Spinoza, wanaoamini maazimio, kulikuwa na wazo kwamba mchakato wa hoja mara nyingi ni ubadilishaji wa hisia mbadala, misukumo mbadala ya aina fulani.

Sasa, hapa ndipo, unaona, kwa asili, na tofauti kwamba badala ya moja kuwa nzito kuliko nyingine, na hivyo uamuzi unafanywa hivi, hapa kuna nguvu ya ubunifu isiyo na mpangilio ambayo inathibitisha moja dhidi ya nyingine. Na ipasavyo, suala zima la mantiki hatimaye ni mchakato usio na mantiki, bila msingi wowote. Na kisha kwenye 333, 333, aya ya 4, uwongo wa maoni sio pingamizi kwetu .

Sasa, labda hapa ndipo lugha yetu mpya inasikika kuwa ya ajabu zaidi. Swali ni, ni kwa kiasi gani maoni yanaendeleza maisha, yanahifadhi maisha, yanahifadhi spishi, labda yanakuza spishi, na kimsingi tuna mwelekeo wa kutoa maoni ya uongo zaidi, ili kudumisha kwamba maoni ya uongo zaidi ndiyo muhimu zaidi kwetu, kwamba bila utambuzi wa hadithi za kimantiki, bila kulinganisha ukweli na ulimwengu unaofikiriwa tu, bila kuiga ulimwengu mara kwa mara, mwanadamu hangeweza kuishi. Kukataa maoni ya uongo kungekuwa kukataa maisha, kukataa maisha.

Kutambua uongo kama sharti la maisha, falsafa inayothubutu kufanya hivyo imejiweka mbali zaidi ya mema na mabaya. Ili utafutaji wa ukweli usiwe suala. Hilo sio jambo la msingi.

Ana thamani muhimu tu kwa nadharia na imani tunazobuni. Tunaziumba kwa madhumuni yetu wenyewe, usemi wa nia ya madaraka. Na kadhalika kwenye ukurasa unaofuata, ukurasa wa 344, unapata baadhi ya kejeli zake za kawaida zinazoelekezwa kwa baadhi ya watu unaowapenda.

Kwa hiyo mistari hiyo sita inaelekea kwenye 344, anazungumzia tamasha la mtindo wa kale wa Kant, mgumu na wa heshima, ambao anatushawishi kuingia katika njia za msemu zinazoongoza kwenye amri yake ya kategoria. Inatufanya tuwe waangalifu

kuhusu tabasamu la mtu, sisi ambao hatupati burudani kubwa katika kupeleleza hila za wasomi wa maadili wa zamani na wahubiri wa maadili. Kisha anasema, au zaidi, mtindo wa kihisabati, ambao Spinoza, kana kwamba, ameufunika falsafa yake kwa barua na barakoa.

Unajua, na unawezaje kumshambulia Spinoza kwa mantiki yake ngumu? Kwa hivyo anachukua mtazamo huu wa maarifa ya mwanadamu, madai ya ukweli, na kuutumia kikamilifu katika nyakati hizo za Mwangaza wa karne ya 18. Na hatimaye, kwenye ukurasa wa 366, ambapo anazungumzia maarifa ya maadili, unayo aya hii. Madai yangu kwa mwanafalsafa ni kwamba achukue msimamo wake zaidi ya mema na mabaya.

Hilo ndilo jina la mojawapo ya vitabu vya Nietzsche ambapo hili limechukuliwa. Zaidi ya mema na mabaya, na kuacha udanganyifu wa hukumu ya maadili chini yake. Hukumu ya maadili ni ya udanganyifu.

Ombi hili linatokana na ufahamu ambao nilikuwa wa kwanza kuuunda. Haogopi ubinafsi, unaona. Kukataa yoyote ubinafsi kungekuwa shambulio kwake mwenyewe .

Kumbuka hilo. Yeye ni mbinafsi anayezingatia mambo yote. Lakini wa kwanza kutunga hili ni kwamba hakuna ukweli wa maadili.

Hukumu za kimaadili zinakubaliana na zile za kidini katika kuamini katika hali halisi ambazo si halisi. Maadili ni tafsiri tu ya matukio fulani, kwa usahihi zaidi, tafsiri potofu. Hukumu za kimaadili, kama zile za kidini, ni za hatua ya ujinga ambapo dhana halisi na tofauti kati ya kile kilicho halisi na cha kufikirika bado hazipo.

Kwa hivyo, ukweli, katika hatua hii, unaashiria kila aina ya mambo ambayo leo tunayaita mawazo. Kwa hivyo, hukumu za maadili hazipaswi kuchukuliwa kihalisi. Daima zina upuuzi tu.

Kisemiotiki, zinabaki kuwa za thamani kubwa. Kisemiotiki , yaani, ni ishara ya kitu fulani. Zinafichua, angalau kwa wale wanaojua, uhalisia muhimu zaidi wa tamaduni na mambo ya ndani ambayo hayakujua vya kutosha kujielewa.

Kwa hivyo tunafikiri maadili yetu ni halisi kwa namna fulani. Kwa wale wanaoelewa, tambua ni lugha ya kufikiri tu, dalili tu. Mtu lazima ajue yote yanahusu nini ili aweze kufaidika nayo.

Sawa, kwa hivyo hakuna kitu kama ukweli, hakuna sifa za maadili zisizo na upendeleo, hakuna msingi katika uhalisia wa maarifa ya maadili, hakuna msingi wa aina yoyote ya maarifa. Sasa, unaona ni kwa nini ninaandika ubaoni Nietzsche, mabano, na postmodernism? Kwa sababu nadhani kwamba katika postmodernism yenye msimamo mkali wa siku zetu, ni Nietzsche ambaye ndiye nguvu yenye

ushawishi mkubwa. Hiyo ni kusema, postmodernism ambayo imegeuka kutoka epistemologies ya kawaida zaidi bado inataka kutoa madai ya ukweli, lakini kwa unyenyekevu zaidi; postmodernism yenye msimamo mkali wa leo imegeuka kutoka hapo, kutoka kuzungumza kuhusu ukweli kabisa, hadi siasa zenye nguvu kimsingi, unaona.

Na siasa ya chuo kikuu, ambayo unasoma kuihusu kwenye vyombo vya habari siku hizi, iko tu katika utashi wa Nietzsche kwa nguvu ya makundi fulani yenye maslahi, unaona, ikijigeuza ndani ili kuthibitisha aina hiyo ya kitu. Kwa hivyo tunaunda ukweli wetu wenyewe kwa sababu ya manufaa tunayowalazimisha wale wanaoupinga. Siasa.

Sawa, je, hilo linaeleweka? Unaona anakotoka? Ninapaswa kusema anakoelekea, Nietzsche. Sawa. Anasema kitu kama hicho katika sehemu zingine.

Hebu tuone. Ndiyo, hapa kuna moja. Nyuma ya mantiki kuna hukumu za thamani, au kusema wazi zaidi, mahitaji ya kisaikolojia ya kuhifadhi aina fulani ya maisha.

Unaona, hoja zako zote zinathibitisha ni kwa nini unaona ni muhimu kufanya hivyo. Na anazungumzia uchanya pamoja na data yake ya majaribio kama kujitukuza kidemokrasia kwa akili huru. Kidemokrasia kwa sababu mtu yeyote anaweza kupata data ya majaribio.

Unaona. Na shaka ni sifa isiyoeleweka ya kisaikolojia ambayo kwa lugha ya kawaida huitwa udhaifu wa neva. Ugonjwa ambao hauna uamuzi.

Hana nia ya ukweli. Unaona. Kama huna nia ya kuthibitisha kwamba jambo fulani ni kweli, basi wewe ni dhaifu.

Udhaifu wa neva. Huo ni ugonjwa. Naam, na ukimwambia Nietzsche, je, haya yote unayotuambia ni kweli? Unaona, nakumbuka niliuliza hilo katika kozi ya shule ya uzamili wakati mmoja, ambapo profesa alijibu, Ah, Nietzsche angecheka sana kwa hilo.

Na kwa kweli, katika moja ya vitabu vyake, naona katika moja ya vitabu vyake, anasema mtu humlipa mwalimu vibaya ikiwa anabaki kuwa mwanafunzi tu. Ninakuambia unipoteze na ujipate, na ni pale tu utakaponikana ndipo nitakaporudi kwako. Unaelewa hoja? Jambo moja ambalo Nietzsche alitaka kusisitiza ni kwamba hakuna kitu kilicho kweli.

Hata ninachokuambia. Hata hivyo. Sasa, unajua, hilo ni wazi linaleta utata wa mwongo wa zamani wakati Mkrete fulani anasema, Wakrete wote ni waongo.

Sasa, kama Mkrete anakuambia kwamba Wakrete wote ni waongo, je, anasema ukweli? Kama anasema ukweli, anasema uongo. Kama Wakrete wote ni waongo, basi yeye ni mwongo. Lakini kama anakuambia uongo, basi hakuambia ukweli kwamba Wakrete wote ni waongo.

Na si kweli kwamba Wakrete ni waongo. Unaona, na una shida hiyo. Vivyo hivyo, Nietzsche, hujui anamaanisha nini.

Zaidi ya kukataa utafutaji wa aina yoyote ya maarifa. Ukweli. Na anasisitiza hasa kuhusu hilo linapokuja suala la maadili na dini.

Nadhani hiyo ni sahihi hasa. Sawa. Naam, nilisema kwamba anabadilisha nadharia mbalimbali kuhusu ulimwengu kwa sababu, bila shaka, ubadilishaji ni nadharia ya baada ya usasa katika tafsiri ya fasihi.

Tafsiri ya chochote. Sawa. Unataka kutoa maoni yoyote kuhusu Nietzsche? Kierkegaard? Ndiyo.

Ndiyo. Ndiyo. Ndiyo.

Kumbuka nadharia ya msingi ya Nietzsche, na usiniulize kama anafikiri ni kweli. Anadhani ni muhimu angalau. Utaona.

Tasnifu yake ya msingi inahusu nia ya madaraka. Na imejikita kibiolojia. Hii ni tasnifu muhimu.

Sasa, katika hali hiyo, kinachoendesha mchakato wa mageuko si hamu ya kufuata kanuni fulani. Sio hamu ya maelewano na kutatua matatizo yote ya marekebisho. Kinachoendesha ni, ukipenda, meno mekundu, kucha yenye damu.

Tutashinda. Kwa hivyo si Darwinism. Bali hii ni ya maisha, kile ambacho katika Bergson huitwa mageuzi ya ubunifu.

Milipuko ya ghafla ya mambo mapya ambayo hayatabiriki kulingana na mifumo yote. Sawa. Uhai huo wa kibiolojia ulikuwa maarufu katika karne ya 19 hadi yapata mwaka 1940, 1950.

Maendeleo ya taratibu ya biokemia na utambuzi wa mfumo wa Watson-Crick, na kadhalika, kuhusu DNA na kadhalika. Huo ni uhai uliopitwa na wakati, utaona, kiasi kwamba hatukuona tena maisha kama nguvu ya ubunifu tofauti na elementi za kimwili ambazo hufanya kazi. Bali kama kazi ya misombo fulani tata sana ya kibiokemikali.

Mtazamo tofauti . Kwa hivyo, umuhimu si maarufu sana sasa. Loo, hisia katika maadili yake.

Ndiyo, ningepaswa kuhusisha hilo. Jambo la mwisho, hakuna ukweli wa kimaadili. Hiyo ni kusema, hakuna ukweli kuhusu mema na mabaya.

Wema na uovu. Hakuna ukweli wowote wa kimaadili unaoweza kujulikana. Basi, hukumu za kimaadili ni nini? Maneno ya hisia, ya utashi kwa nguvu au udhaifu wa utashi , kama itakavyokuwa .

Tunafanya nini tunapokubali jambo au tunapokataa jambo fulani? Tunasisitiza hisia kuhusu hilo. Kwa hivyo unapata tafsiri hii ya maadili ya kihisia , ambayo inaendana, bila shaka, na uchanya, kama tutakavyogundua katika utamaduni wa Anglo-Amerika. Sio tu maadili ya kidhana.

Ubinafsi wa kimaadili ni mtazamo kwamba ninaposema kitu ni sahihi na kibaya, nazungumzia mitazamo yangu ya kibinafsi. Hapana, kwa Nietzsche, huzungumzii mitazamo yako. Unaionyesha tu, na kuifanyia kazi.

Hilo ni jambo tofauti. Sawa. Ndiyo.

Rorty . Hapana. Ndiyo, Rorty anatumia vyanzo kadhaa , ambavyo Nietzsche ni mmoja wao.

Dewey ni mwingine. Wittgenstein ni mwingine. Kwa hivyo kuna mambo mengi sana.

Je, Rorty anamwona Nietzsche kama anayetoa madai ya ukweli? Sidhani hivyo, lakini ningependa kurudi nyuma na kumchunguza Rorty kuhusu hilo. Anaonekana kuiita marekebisha ya asili ya mawazo yake. Sawa, sasa nadhani kwamba Uplatoni uliogeuzwa ungekuwa na maana kwamba nadharia iko hapa chini, au bora zaidi, itikadi iko hapa chini.

Je, hiyo ndiyo? Na madai ya kweli yako hapa juu. Kwa hivyo, kwa maana hiyo, madai ya kweli tunayotoa yanaendeshwa na itikadi zetu. Sawa, sasa unaona, nadhani hiyo itakuwa aina ya Nietzschean ikiwa uko tayari kusema kwamba itikadi kimsingi ni maonyesho ya utashi wa madaraka.

Hisia kwa maana hiyo. Ndiyo, na labda hilo linasaidia kwa sababu linakusaidia kuona kwamba kuna kufanana kati ya Nietzsche, Freud, na Marx. Je, umeelewa hilo? Unajua mengi kuhusu Nietzsche.

Unajua kitu kuhusu Freud kwamba anazungumzia fahamu pungufu. Ambayo hujieleza yenyewe kwa njia zote katika mawazo yetu na pia katika utendaji wetu. Jukumu la Oedipus Complex katika Freud.

Kitabu chake, Musa na Uungu Mmoja, ambapo imani katika Mungu ni makadirio ya Oedipus Complex. Unaona ? Hiyo ni kusema kwamba muundo mbadala hapa ni maisha ya kihisia ya Freud. Marx, ndio, hapo muundo mbadala ni hali ya kimwili ya kuwepo na kutengwa kunakotokana na hilo.

Na kwa sababu ya hali ya kutengwa, kutoka kwa kazi ya mtu mwenyewe, kutoka kwa nafsi yake mwenyewe, na kadhalika, una tena, ukitaka, muundo mbadala usio na mantiki kwa nadharia unazounda na miundo ya kijamii unayojenga. Unaona ? Na ikiwa umesoma Ilani ya Kikomunisti, unapata madai kwamba viwango vyetu vyote vya maadili ni vielelezo tu vya migogoro ya kitabaka. Kwa hivyo una aina hii ya kitu katika haya matatu.

Na jina la Max Weber, mwanasosholojia, pia linatumika hapa. Kwa sababu ingawa Weber anazungumzia mengi kuhusu maadili, yanaonekana kuwa yana uhusiano, kama makadirio ya itikadi. Unaona ? Sasa, ulirejelea kifalme, lakini mwandishi mwingine anayeelewa hili kwa undani zaidi ni Alan Bloom.

Ninajaribu kutoa kichwa cha kitabu cha Bloom, The Closing of the American Mind. Ni wangapi kati yenu mmesoma hilo? Nadhani labda, isipokuwa sehemu ya katikati, ambapo anashughulika na watu hawa. Angalau watu wengi ninaozungumza nao ambao wamesoma Bloom hawajasoma sehemu ya katikati, ambayo ni ya kifalsafa sana.

Labda umewahi kufanya hivyo. Natumaini hivyo. Lakini Bloom anaanza kitabu hicho kwa malalamiko kwamba mwanafunzi wa chuo kikuu wa kisasa anaongea kana kwamba hakuna kitu kama ukweli na uongo, sahihi na mbaya.

Umewahi kusikia hayo hapo awali? Naam, umesikia leo. Amepoteza hisia yoyote ya utambulisho wake binafsi na hana mtazamo wa ulimwengu wa kutegemea mambo hayo. Sasa hayo ndiyo malalamiko yake.

Alan Bloom ni profesa wa nadharia ya kijamii katika Chuo Kikuu cha Chicago. Anachofanya ni kufuatilia hali hii kwa wanafikra hawa wa bara, ambao anawachukulia kuwa chanzo cha tatizo. Nadhani nilichojibu, na niliandika makala nikijibu, ni kwamba hiyo siyo hadithi nzima.

Kwamba angalau katika ulimwengu unaozungumza Kiingereza, ushawishi ni sawa, nadhani, kutoka kwa mila ya uchanya. Kwa madai yake kwamba sisi, vema, mila ya vitendo, kwamba tuna mtazamo muhimu tu wa ukweli, maana. Mila ya uchanya inashikilia kwamba maadili yote ni vielelezo vya hisia tu.

Unaona jambo hilo lote. Kwa hivyo kuna utata ambao umesababisha hilo katika jamii. Nadhani labda moja ya njia ambazo kifalme ni tofauti na Bloom ni kwamba anavutia ushawishi wa Anglo-Amerika na vile vile ule wa bara.

Lakini hii ni sehemu ya mfumo wa baada ya usasa wa siku hizo. Sawa. Ushawishi wa Nietzsche kifalsafa, fikiria Nietzsche karibu mwaka wa 1900, ushawishi wake kifalsafa hakika uliendelea hadi nusu ya kwanza ya karne hii.

Watu ambao kwa namna fulani wanarudia anachofanya ni Carl Jaspers. Na machapisho mengi kuhusu udhanaishi yanamzungumzia Jaspers, ingawa nadhani kwa sasa ushawishi wake umepungua sana. Lakini katika nusu ya kwanza ya karne, alikuwa maarufu sana .

Jaspers hakuridhika na kile Nietzsche alikuwa akifanya. Ilionekana kwake kwamba watu kama Kierkegaard na Nietzsche waliweka pengo kubwa sana kati ya ubinafsi wa mwanadamu , yaani, vipimo hivi vya kina vya maisha ya ndani, ambayo Nietzsche anazungumzia, na Kierkegaard. Pengo kubwa sana kati ya vipimo hivyo vya ndani na kile anachokiita kuwepo kwa majaribio , ambacho tunacho kama viumbe katika ulimwengu huu.

Ukipenda, kuna pengo kubwa sana kati ya kisayansi na kuwepo. Na kwa hivyo kile Jaspers anachofanya katika kitabu chake kinachoitwa Sababu na Uwepo, kuwepo ikiwa njia ya uhalisi wa kuwepo, anachofanya ni kuonyesha kwamba haipaswi kuwa mojawapo ya au, bali zote mbili na. Na anatofautisha vipimo vitatu vya mwanadamu.

Kuna uhai wetu wa kimajaribio, kile anachokiita Dasein, kuwa pale kihalisi, kuwa pale kitu kingine tu, kiumbe kingine. Kuna fahamu kama hiyo; hapo anafikiria msisitizo wa Kant juu ya ubinafsi wa kupita kiasi, Descartes, Cogito Ego Sum; kuna uhai huo wa ndani wa kiakili. Kisha, kwa kuongezea, kuna roho, neno Geist kwa maana ya Ulaya ambalo tulilifahamu katika Hegel, ambalo linahusiana na ubunifu wa kitamaduni.

La tatu limesisitizwa na wenye imani bora, la pili na Mwangaza, la tatu na sayansi ya majaribio. Na huna uwepo halisi wa binadamu, kulingana na Karl Jaspers, hadi uwe na vipimo hivi vitatu vilivyounganishwa ipasavyo, vilivyokumbatiwa na msingi fulani wa uhai ambao tunaufahamu. Msingi fulani wa uhai unaojumuisha yote, umgraiffende , ni neno analotumia.

Na kile Jaspers anachozungumzia wakati huo ni kupita aina ya uhai usio na utu, usio halisi, na wa majaribio. Kupita tu wazo hilo la Mwangaza la kuwa kiumbe mwenye ufahamu na busara. Kupita hata maisha ya utamaduni, je, unapata maelezo ya Kierkegaardian katika hili? Hatua kwenye njia ya maisha? Kupita yote hayo katika tendo la imani linaloanza kusikika kama ni la kidini.

Na utambulisho, asili ya kiumbe huyo asiye na kifani, kiumbe kinachozunguka yote, ni kitu tunachozungumzia tu katika alama na misimbo. Hatuwezi kukifikiria. Ni kana kwamba katika uzushi wa akili wa Hegel, utatu wa sanaa, dini na falsafa ni kwamba unaweza kuwa na alama zako za kisanii, unaweza kuwa na alama zako za kidini, lakini hakuna usanisi.

Hiyo ni kusema, huwezi kuwa na dhana ya kifalsafa . Na kwa hivyo kinachohusika ni aina ya mtazamo wa kuwepo badala ya ufahamu wa utambuzi katika tendo la imani. Naam, Karl Jaspers, mtu wa kuvutia.

Mkewe alikuwa Myahudi , na wakati, nasahau ni mji gani, alipokombolewa na Washirika katika uvamizi wa Ujerumani, iligundulika kwamba Jasper na mkewe waliorodheshwa kupelekwa kwenye kambi ya mauaji wiki iliyofuata. Kwa hivyo alitoroka tu kwa njia hiyo. Sawa, Nietzsche.

Na nadhani Jaspers ni mkosoaji mzuri wa Nietzsche. Anachokiita ni kipengele kimoja tu cha kujali binadamu. Ubunifu wa roho ya binadamu, kile kipimo cha tatu bila vingine.

Ninachotaka kufanya basi ni kuendelea na mada yetu inayofuata katika biashara hii ya udhanaishi. Yaani, kujaribu kuanzisha uzushi ni nini katika karne ya 20. Tunatambua kwamba neno, mbinu, lina mizizi katika Hegel, sawa.

Lakini uzushi wa karne ya 20 umeendelezwa zaidi, ni mgumu zaidi. Na nadhani hata kama tutazungumzia tu kuhusu udhanaishi, tunapaswa kuelewa uzushi. Historia ya jambo hilo inaenda hivi.

Kwamba una Kierkegaard na Nietzsche katika awamu ya kwanza ya udhanaishi katika mwitikio dhidi ya Mwangaza. Sawa, Kierkegaard na Nietzsche. Na unaona kwamba kazi yao ina maelezo kweli.

Ni zaidi kama aina ya saikolojia ya kujichunguza ya kujigundua au kitu kama hicho kuliko kitu kingine chochote. Hakuna mbinu kali ya kifalsafa inayohusika. Lakini unapoingia katika karne ya 20, unagundua kwamba ushawishi wa Kierkegaard na Nietzsche unaunganishwa na mbinu kali zaidi ya fenomenolojia ambayo inatengenezwa kutoka kwa mizizi ya asili ya Hegelian.

Mbinu ya fenomenolojia ambayo kwa kawaida tunaihusisha katika umbo lake kali zaidi na mwanafalsafa wa Ujerumani Edmund Husserl. Ingawa pia inafanya kazi mapema na sambamba na Husserl katika aina mbalimbali za wanafalsafa wengine. Katika utamaduni wa Ulaya .

Maelezo ya aina hii ni ya miundo ya fahamu ya ndani. Kwa hivyo mchanganyiko huo unaonekana wazi kwa Martin Heidegger, ambaye wakati mmoja alikuwa mtafiti

mhitimu akifanya kazi na Husserl. Na kisha katika mawazo yake, kushiriki katika ushirika na Husserl katika mambo fulani.

Na kwa ishara hiyo hiyo, watu kama Sartre. Kwa hivyo Sartre, ambaye unamsoma wiki ijayo, anawakilisha mbinu hii ya kifenomenolojia yenye ukali zaidi kifalsafa kwa njia ya udhanaishi. Sasa, inafaa kuwaita Kierkegaard na Nietzsche wanafikra wa udhanaishi.

Mshirikina wa Udhanaishi. Ndiyo. Inafaa kuwaita watu hawa wawili wadhanaishi.

Lakini mara nyingi hufafanuliwa kutoka kwa wengine kama watetezi wa udhanaishi wa kifenomenolojia. Kwa mujibu wa udhanaishi. Wanachotumia , yaani, mbinu yao ni aina ya udhanaishi wa kifenomenolojia.

Fenomenolojia ya kuwepo kwa binadamu. Kuhusu vipimo vya kuwepo kwa binadamu. Lakini sivyo fenomenolojia ya Husserl ilivyoundwa kufanya.

Husserl alipendezwa zaidi na fenomenolojia ya ubinafsi wa kupita kiasi. Na hivyo kazi yake ya asili inasemwa kama fenomenolojia ya kupita kiasi ili kuitofautisha na fenomenolojia ya kuwepo. Kwa vyovyote vile hungependa kuzungumzia kuhusu Husserl yote na udhanaishi.

Ungeshindwa ukifanya hivyo. Anachofanya ni kutengeneza mbinu. Sasa, kuna waandishi wengine wa Ulaya wanaojitokeza.

Ambao pia, nadhani, wanaathiriwa zaidi na Husserl wa awali. Na miongoni mwao, ningemtaja mwanafalsafa Mfaransa Maurice Merleau-Ponty. Ningemtaja mwanafalsafa Mfaransa Paul Ricœur, labda mwanafalsafa mkuu zaidi wa Kifaransa aliye hai leo.

Bado yuko hai, amestaafu. Alifundisha katika Chuo Kikuu cha Chicago kwa nusu mwaka kwa miaka kadhaa iliyopita. Mara kwa mara alifundisha katika Chuo Kikuu cha Montréal.

Lakini bado anafundisha nusu mwaka katika Surabat . Sasa nadhani amestaafu. Kwa bahati mbaya, labda miaka 20 iliyopita, tulikuwa naye kama mzungumzaji mkuu katika mkutano wetu wa falsafa.

Alipokuwa akifundisha huko Montreal. Yeye ni Mprotestanti Mfaransa katika utamaduni wa Mageuzi ya Ufaransa. Paul Ricœur.

Sasa, jina lingine lililoathiriwa sana na Husserl wa mapema ni Hans-Georges Gadamer. Ni nani hasa mhusika mkuu? Haonekani sana kama Gadamer, sivyo? Ni

nani hasa mhusika mkuu katika maendeleo ya kile tunachokiita hermeneutiki ya fenomenolojia?

Kwa sababu aina ya hermeneutiki inayozungumzia kuhusu gridi za kibinafsi na ushawishi unaoingilia mchakato wa tafsiri. Unaona ? Kuzungumzia hilo kunahusisha kufanya uzushi wa jinsi mtazamo wa kibinafsi unavyofanya kazi katika tafsiri. Na ni Gadamer ambaye amefanya ubora huo wa hali ya juu.

Na ubinafsi huo unapewa nafasi kubwa katika waanzilishi wa ujenzi kama Paul de Man. Lakini ni Gadamer ambaye kwa kweli ndiye mtu muhimu wa kifalsafa. Katika maendeleo ya hermeneutiki hiyo ya kisasa.

Kwa bahati mbaya, kwa wale wanaozingatia theolojia, wacha niseme neno hermeneutic linatumika kwa upana zaidi kuliko tu katika suala la theolojia. Linamaanisha tafsiri. Kwa hivyo linatumika kuhusiana na sayansi.

Kuhusiana na sayansi ya kijamii. Inatumika katika kutafsiri hali. Kutafsiri matendo ya binadamu.

Inatumika katika historia. Inatumika katika fasihi. Mengine yote.

Inatumika katika suala la kusoma maandishi ya kifalsafa. Na kadhalika. Kwa hivyo, hiyo.

Sasa, tunachotaka kufanya, kwanza kabisa , ni kuelewa mbinu ya fenomenolojia. Tutaanza na hilo leo. Nataka kuelewa hilo.

Nataka kusema kitu kuhusu kile Heidegger anafanya nacho. Kisha, kwa upana zaidi, bila shaka, Sartre, kwa sababu unasoma Sartre, kama mfano wa mbinu hii ya fenomenolojia. Na kisha nataka kusema kitu kuhusu utamaduni wa hermeneutiki, na hasa Gadamer.

Sawa, kwa hivyo hiyo ndiyo ajenda yetu hadi mwisho wa wiki ijayo. Sasa, fenomenolojia ni nini? Ambayo, kama mbinu ya kifalsafa, inatawala falsafa ya Ulaya. Katika nchi hii, inatawala katika falsafa ya Katoliki ya Roma.

Ninaweza kusema, kutokana na hadithi kama ya koti na mikuki. Hadithi ikiwa hii, kwamba katika siku za mwanzo za Vita vya Pili vya Dunia, au ilikuwa kabla tu, habari zilifika kwa wanafunzi wa zamani wa Husserl, kwamba alikuwa amekufa, kwamba Wanazi wangechukua maandishi yake yote na kuyaharibu kwa sababu ya asili yake ya Kiyahudi. Kwa hivyo, katikati ya usiku, kasisi Mkatoliki ambaye alikuwa mmoja wa wanafunzi hawa alificha karatasi zote za Husserl nyuma ya gari lake na kukimbia kuvuka mpaka wa Ubelgiji hadi Chuo Kikuu cha Louvain, Chuo Kikuu cha Kikatoliki cha Louvain, na kuficha kumbukumbu za Husserl.

Sasa, Chuo Kikuu cha Louvain kimekuwa chuo kikuu kikubwa cha Kikatoliki barani Ulaya, chenye ushawishi mkubwa. Huko nyuma mnamo 1878, Papa alikuwa amechapisha waraka kwa kuzingatia maendeleo yote ya kidini, kijamii, na kifalsafa ya karne ya 19, waraka unaoitwa Aeterni Patris wa Baba wa Milele, ukitaka kurudi kwenye rasilimali za kifalsafa na kitheolojia za Thomas Aquinas. Hii inaashiria mwanzo wa harakati ya Neo-Thomist ambayo imeendelea hadi karne ya 20.

Chuo Kikuu cha Louvain kilichukua hatua hiyo mara moja, kikajiunga na kundi hilo, na kikawa kitovu cha masomo ya Neo-Thomist barani Ulaya. Kardinali Mercier, kardinali Mfaransa, aliyeko hapo, aliandika kwa nguvu kulingana na mistari hiyo, akisisitiza kwamba Thomism ilikuwa falsafa ya Kikristo ya wakati huo. Hadi leo, kwa bahati mbaya, baadhi ya wanafalsafa Wakatoliki, ukitumia msemu falsafa ya Kikristo pamoja nao, watakuwa wakimfikiria Thomas Aquinas.

Nakumbuka wakati Chama cha Wanafalsafa Wakristo kilipoanzishwa yapata miaka kumi au kumi na miwili iliyopita, tulikuwa tukijadili jina la chama hicho. Pendekezo la awali lilikuwa kwamba tuiite Chama cha Falsafa ya Kikristo. Kisha ikawa dhahiri kwamba marafiki zetu Wakatoliki katika kikundi hicho waliiona falsafa ya Kikristo kama Thomism.

Nilikuwa nimezoea kutumia neno falsafa ya Kikristo kwa mila ya wingi ya kufanya falsafa kutoka kwa mtazamo wa Kikristo, na utata huo ukaonekana wazi. Kwa hivyo tuliita Jumuiya ya Wanafalsafa Wakristo, na hilo liliondoa utata huo. Lakini kwa vyovyote vile, ukweli kwamba mnamo 1945, 46, 45, nadhani ilikuwa hivyo, Louvain aliamka na kugundua kuwa Kumbukumbu za Husserl zilibadilisha utambulisho wake wa kifalsafa.

Na ikawa kitovu cha masomo ya fenomenolojia. Na Wakatoliki waliokuwa wakienda huko wakawa wenye mwelekeo wa fenomenolojia. Miongoni mwao, kwa bahati mbaya, alikuwa Papa wa sasa ambaye, akirudi Poland, amechapisha masomo yake ya fenomenolojia.

Kwa hivyo, hadithi ya koti na jambia. Naam, si koti kabisa. Ndiyo, koti, lakini si kisu kabisa.

Sawa, kuhusu hadithi hiyo. Kwa hivyo, ushawishi hapo. Fenomenolojia si nadharia.

Ninasisitiza hilo tena. Sio mfumo wa mawazo. Sio msimamo wa kifalsafa.

Ni mbinu. Mradi. Na maelezo ya kifenomenolojia, kama nilivyosema, yanarudi nyuma hadi kwa Hegel.

Na kwa njia isiyo rasmi , kwa watu kama Jaspers. Na baadhi ya waandishi wengine wa kuwepo kwa maisha niliowataja, kama Marcel, Buber, na kadhalika na kadhalika. Lakini mbinu kama hiyo iliundwa na Husserl.

Angalau mbinu ya kiufundi zaidi ilibuniwa na Husserl, ambaye alifariki mwaka wa 1938. Sasa, Husserl ana mambo matatu ya msingi ambayo anayachukulia kama kushindwa kwa falsafa ya uasili.

Kushindwa kwa falsafa ya uasilia. Sasa, anatumia uasilia kwa maana ya maelezo ya kisayansi tu. Maelezo ya vitu.

Kwa hivyo, katika suala la kujaribu kupata misingi ya mantiki. Ndiyo, sheria za mantiki zinategemea misingi gani? Au misingi ya hisabati, ambayo ni kitu kimoja. Au misingi ya sayansi asilia.

Unaona, yote ambayo yana dhana kuhusu maarifa na ukweli wa mwanadamu. Katika kujaribu kutoa misingi hiyo ya hesabu, sayansi asilia, na mantiki, mtaalamu wa asili amefanya tu kusema kwamba yote yanatokana na michakato isiyo ya busara. Maelezo ya kisaikolojia kwa upande wa michakato fulani ya kisaikolojia, ambayo husababisha kutambua hili, lile , na lingine.

Ukipenda, Nietzsche anatoa maelezo ya kisaikolojia. Freud anatoa. Au maelezo ya kihistoria.

Hivi ndivyo ilivyotokea kihistoria. Au maelezo ya kijamii. Mvuto wa kitamaduni.

Kwa hivyo, Husserl anakosoa saikolojia . Uhistoria. Sosholojia.

Usayansi . Sasa ingiza itikadi hapo. Dai kwamba kila kitu kinaweza kuelezewa kupitia mbinu hizo za kisayansi.

Ikiwa ni pamoja na misingi ya mantiki, hisabati, sayansi, na ujifunzaji wote wa binadamu. Sasa, hicho ndicho Husserl alichokipinga. Anataka misingi imara zaidi.

Ili mantiki, hisabati, na falsafa ziweze kujengwa katika misingi isiyo na shaka. Kwa maneno mengine, anataka msingi mpya. Anataka msingi mpya.

Na wazo lake ni kwamba mbinu ya fenomenolojia inaweza kuturudisha kwenye misingi hiyo. Hiyo iko katika muundo halisi wa asili ya mwanadamu. Muundo wa fahamu.

Kwa bahati mbaya, mwaka jana tulikuwa na Dallas Willard kutoka Chuo Kikuu cha Kusini mwa California akizungumza. Je, kuna yeyote kati yenu aliyemsikia? Alitoa

mfululizo wa mihadhara dhidi ya usasa wa baada ya usasa. Dhidi ya kupinga uhalisia wa wakati huo.

Sasa, Willard ni mtaalamu wa Husserl. Na hoja yake ilikuwa ikitegemea mbinu ya fenomenolojia ili kupinga usasa na upingaji wa uhalisia wa wakati huo. Kwa maneno mengine, kujaribu kusema kwamba maelezo ya fenomenolojia yanaweza kufungua uelewa wa kutosha wa miundo fulani ya fahamu.

Ili kuepuka shaka, utegemezi unaohusika katika mtazamo huo usio wa kweli. Nitarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi. Wasiwasi wa pili alionao kuhusu uasili ni kwamba unaendeleza mgawanyiko wa kitu-mhusika.

Huendeleza mgawanyiko wa mada-kitu kwa sababu inataka kuzungumzia tu masuala ya upendeleo. Sababu za kihistoria, michakato ya kisaikolojia inayolenga upendeleo, na michakato ya kijamii. Inapendezwa tu na maelezo ya upendeleo ambayo huondoa jukumu la upendeleo wa mwanadamu.

Kwa hivyo, kuna upotevu wa ubunifu wa mchango wa kujenga wa roho ya mwanadamu. Hiyo ni kusema, mwanaviumbwe amepita mapinduzi ya Kantian Copernican. Kwa hivyo kile Husserl anataka ni msingi mpya unaotambua mapinduzi ya Kant Copernican.

Lazima iwe sayansi ya shughuli za ubunifu na za kujenga za roho ya mwanadamu katika kupanga uzoefu. Na ndiyo maana lazima iwe ni uzushi wa ubinafsi usio na mipaka . Ubinafsi huo unaopita maelezo yote ya uzoefu halisi.

Ubinafsi huo ambao, katika Kant, ni kitu ambacho kina maumbo na kategoria zote zilizopangwa vizuri katika umoja wa utambuzi usio na mipaka. Anataka kuangalia kwa karibu zaidi aina hiyo ya kitu. Naam, wakati ujao tutajaribu kusema jinsi anavyofanya hivyo.